

ВПЛИВ РОДИННИХ ВІДНОСИН НА МАЙБУТНЮ СІМ'Ю ПІДЛІТКА

Ревега Ю. Е.

студентка 1 курсу ОР магістр
спеціальність 053 «Психологія» ФПСР

Керівник: Кіресва З. О.

Д-р психол.н., професор, завідувачка кафедри загальної
психології та психологічного консультування ФПСР

Сім'я - це об'єднання людей у єдине домогосподарство, де вони турбуються одне про одного. Зазвичай, сім'я складається з батьків і дітей, але може включати й інших родичів. Взаємні зв'язки в сім'ї є важливими для створення почуття безпеки, підтримки і належності. Це місце, де люди навчаються спілкуватися, встановлювати особисті межі, вирішувати конфлікти та дбати один про одного. Батьки грають ключову роль у вихованні своїх дітей, передаючи їм моральні цінності та навчаючи правильній поведінці.

Сім'я - це складний і значущий феномен для людини. Вона формує основи майбутньої особистості і громадянина, встановлює духовні, світоглядні та етичні орієнтації. Мільйони людей відчують реальну потребу в сімейних зв'язках, яка має не лише функціональний, але й екзистенціальний характер. Незважаючи на належність до суспільства, людина прагне до інтимного спілкування з іншими. Тому важливо реалізовувати потребу у спільноті та сімейності у нашому житті.

Повний масштаб війни з Росією, що почалася 24 лютого 2022 року, суттєво вплинув на умови життя та

розвитку українських родин. Ця війна призвела до природного припинення нормальних процесів життєдіяльності, спровокувала загострення існуючих проблем та породила нові ризики. Значна кількість жертв, масова міграція через військові події та інші наслідки спричинили дезорганізацію демографічного та соціально-економічного розвитку. У таких екстремальних умовах особливо важливо розуміти проблеми та ризики для української сім'ї, яка є основним каменем суспільства, а також її роль у забезпеченні стабільності та відновленні.

Емоційний фон у сім'ї визначається взаємодією між її членами і може мати різні характеристики: від сприятливого до несприятливого або суперечливого. Наприклад, відсутність взаєморозуміння, постійні конфлікти та негативна атмосфера можуть призвести до стресових ситуацій і емоційного перенапруження в сім'ї. Життєві обставини та ставлення членів сім'ї можуть викликати депресивні стани та конфлікти, що впливають на якість сімейного життя і психічне самопочуття.

Соціалізація особистості розпочинається у сім'ї і є першим, фундаментальним етапом, на основі якого формується подальша, вторинна соціалізація. Вплив батьківської сім'ї на особистість триває протягом тривалого періоду, навіть після завершення дитинства, і може переважати над впливом школи. Під час цього періоду людина освоює стилі партнерської взаємодії, сімейного виховання та гендерні ролі, які визначаються сімейним оточенням.

Передача сімейних цінностей та моделей взаємодії має велике значення на обох рівнях, свідомому та несвідомому. Ці установки визначають розподіл ролей, лідерство і спосіб життя сім'ї. Погляди на шлюбно-сімейні відносини, методи виховання та подружні обов'язки передаються у майбутньому відносинах між чоловіком та жінкою, а також

між батьками та дітьми. Спостереження за батьками допомагає дитині засвоювати гендерні ролі, які впливатимуть на її подальший вибір моделі сімейного життя.

Науково-психологічне дослідження ролі сім'ї у майбутньому сімейному житті є надзвичайно важливим, оскільки передбачає вирішення численних теоретичних і практичних питань. Модель сімейної взаємодії, сформована в дитинстві, визначає уявлення про майбутню сім'ю та є ключовим критерієм для вибору шлюбного партнера. Схожість до батьків у визначенні соціальних ролей може впливати на відносини в подружжі, водночас різниці можуть призводити до конфліктів.

Згідно з теорією "фільтрів", розробленою Д. Удрі, погляди на шлюб, виховання дітей та розподіл подружніх ролей є ключовими елементами у виборі партнера для створення сім'ї. Стиль виховання під час дитинства та підліткового періоду може визначати характер близьких стосунків у дорослому житті.

Відмінності в стилях виховання формуються у середовищі, створеному батьками або вихованцями під час статевого дозрівання, яке, за словами Жана Піаже, відзначається стрімким розвитком когнітивних здібностей. Різні стилі виховання можуть впливати на людей у дорослому віці, впливаючи на їхню особистість, кар'єрний вибір та взаємини. Люди часто наслідують поведінку і мислення своїх опікунів.

Подружні взаємини та підходи до виховання дітей переносяться у спадок на різних рівнях свідомості і виявляються у подальших відносинах між партнерами, а також між батьками та дітьми. Під час спостереження за взаємодією батьків, дитина поступово осмислює гендерні відносини, що впливатимуть на її вибір майбутньої моделі родини.

Література

1. Залізний Р. Що таке сім'я простими словами? Веб-сайт: Квадрат Декарта. 2023. URL: <https://kvadrat-dekarta.com/uk/shho-take-simya-prostymy-slovamy/>
2. Крупник І. Батьківська модель родини в аспекті її впливу на формування уявлень про майбутнє сімейне життя. 2016. URL: <https://social-science.uu.edu.ua/article/1129>
3. Сачко К. Вплив сімейного виховання на формування особистості. С. 6, 9. 2021. URL: <http://surl.li/hfgnk>
4. Слюсар Л. Українська сім'я в умовах війни. *Demography and social economy*, № 2 (52). 2023. URL: <http://surl.li/pzbva>
5. Шаталович О., Шаталович І. Сутність сім'ї у традиційній та сучасній культурі (філософський аналіз). *Грані: Філософія т.25 №3* С. 39 2022. URL: <http://surl.li/pysrn>
6. Fan W. The Effect of Parenting Styles of Original Families on Individual's Close Relationship. С. 1849-1851. 2023. URL: <http://surl.li/sghyd>